

Ani vědci nejsou neomylní

Astrofyzik **Jiří Grygar** vysvětluje, proč badatelé občas chybují

Neprohlašujte nic, co nemůže být podloženo jednoduchým a průkazným pokusem, požadoval francouzský badatel Louis Pasteur. „Važte si kritického ducha. Sám o sobě sice neinspiruje k novým myšlenkám nebo ke grandiózním činům, ale bez něho stojíte na nepevné půdě,“ pokračoval Pasteur.

A jak se na tuto problematiku dívají dnešní odborníci? „Vědci jsou jen lidé a každý člověk má pouze omezenou intelektuální kapacitu,“ říká Jiří Grygar. I vynikající šachista tak může udělat chybu v partii a prohrát s průměrným sokem.

A podobné je to podle Grygara i s vědci. I ti největší velikáni se ve svém životě mnohokrát mylili, a to dokonce kardinálně. Z toho důvodu se mu velice líbí výrok amerického fyzika Johna Wheelera, posledního žijícího žáka Alberta Einsteina, který říká, že naším úkolem jako vědců je dělat chyby co nejrychleji.

Einstein řekl, že vědec zápasí se světem, kterému lze těžko rozumět a který se dá těžko vykládat. V tomto zápase není vítězství důležitější než sám boj o vědění a vědec do něho může zasáhnout jen za předpokladu, že má plnou svobodu se mý-

lit a také vědět, kdy se zmýlil. Omyl a právo se mýlit je neodlučitelnou součástí, dokonce hnací silou procesu, při němž se rodí a prosazuje nová vědecká pravda. Každá vědecká pravda, zvláště ta, o níž už nediskutujeme, protože je pro nás zcela samozřejmá, se s odstupem doby může ukázat ve světle nových a ověřených vědeckých poznatků bludným kamenem, který vědu svedl na scestí nesmyslných závěrů. **ib**

Z pořadu Odpoledne s Leonardem, který vysílá stanice Český rozhlas Leonardo dnes v 15:12h na adrese www.rozhlas.cz/leonardo